

DUMINICA UNIVERSALĂ



IN CRINOLINA

Pictură de Rodica Maniu

MONUMENTUL REGILOR

Inițiativa, care intră atât de bine în firea și tradiția ziarului *Universul*, a unei subscripții publice pentru monumentul celor doi mari Regi ai României, vine ca o satisfacție dată setei obștești de ideal, în aceste vremuri de groaznic materialism și lipsă de pietate.

Inițiativa presupune o cutezătoare încredere în suflete, o forță de entuziasm și un focar de optimism care vor birui, cum biruie totdeauna spiritul. Ea are o însemnătate care o depășește cu mult. E o trezire din ameteala de vârtej în care sântem târați de patimele zilei și ale oamenilor mărunți. E o chemare către înfăptuirea unui monument simbolic, care va întrupa una din cele mai mari și atât de apropiate epoci de eroism moral, muncă și jertfe plămăditoare de neam. E o sfidare aruncată Răului și se ascunde o adevărată școală de energie bărbătească, de cinstită avalorilor și de practică a virtuților fără de aproape biruitor, urâciunii atot cotropitoare.

Dar e și gestul unui subtil psiholog, cunoscător al



Aquarelă de Rodica Maniu

masselor, în inima cărora trebuie să vădești cu orice preț, o credință creatoare, un scop înalt, fie ele măcar durarea unui monument simbolic de glorie, în timpuri de năruire și destrămare.

Cum va fi monumentul, vom vedea. Ce perspectivă nouă tăiată îl va urca pe un soclu de zare într'o piață mângâiată de soare se va hotări când-va.

Ce mâini inspirate se vor învrednici să plăsmuiască icoana Regilor după monumentul ideal ce le-am durat fiecare din noi în suflet, se va alege atunci.

Dar noi trebuie să trăim, să credem, să luptăm și să sperăm până ce'l vom vedea înălțat.

Va fi un nobil pretext, o țintă văzută, în dosul căreia

se ascunde o adevărată școală de energie bărbătească, de cinstită avalorilor și de practică a virtuților fără de care pierim.

I D I L A A N T I C A

DE

Cine în țările...



Pe mal de râu scaldat în soare

Visez o horă de naiade

Fermecătoare, zâmbitoare

Cu frunze verzi în cingătoare!

Și ochi de basme și balade!

Prin pânza verzilor răchite

Pândind la șolduri și la sâni

Văd ochi de fauni, ochi păgâni

Și mâini și guri nestăpânite!

Dar faunii din umbră sar

Și joc fantastic se încinge...

Și ierburile lungi tresar

Când o naiadă se descinge

Și sare 'n apa de cleștar...

Și vântul bate 'n apa clară

Nisipul pare lac de aur.

E primăvară, primăvară,

Natura face să tresară

Sub voluptatea ei de taur

Nisipul roșu, lac de aur.

LA MOARTEA VERONICĂ I

Dascălul Mărunțelu intră în clasă mai târziu ca de obicei, în dimineața aceea. Era supărat, părea mai mic, mai bătrân, cu capul lăsat în piept, cu pasul încet și pipăit. Barba-i era bătucită de țepi rari, nerași de mult.

Școlarii și școlărițele se ridicară din înțepenirea lor, dascălul le făcu semn pentru rugăciune. Glasurile se amestecară la început, apoi se limpeziră în acelaș ton, dar răsunară mai aspre ca de obicei. În clasă părea că spun rugăciunea copii streini.

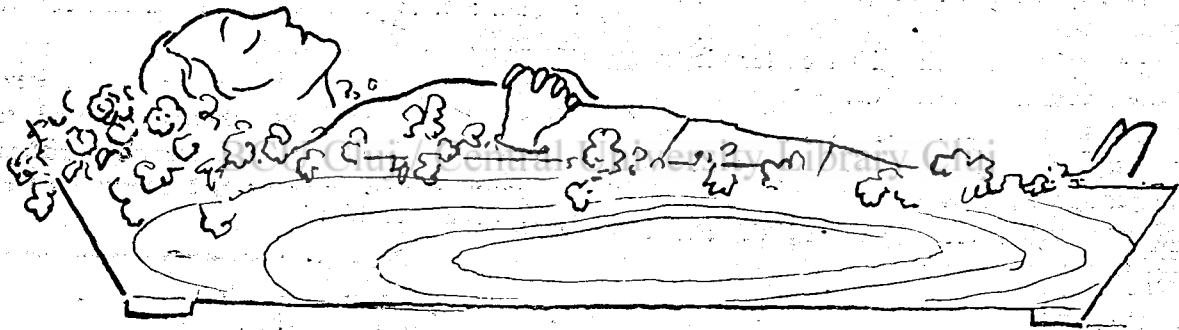
Mărunțelu șezu la masă, scrise ceva în registru, apoi ochii săi mici cari dealteori licăreau cu neastâmpăr, părea că se pierd în zări fumurii, cum privea peste clasă.

Multă vreme rămase mut. În liniștea din clasă fiecare elev își auzia răsuflarea.

În banca a doua, la stânga, un loc, între două fetițe, era gol. Dascălul, dela o vreme, începu a privi întins la locul acela. Ca atrași de un magnet puternic, ochii școlarilor se îndreptară după privirea dascălului. Știură îndată pentru ce aștește Mărunțelu' locul acela. Două fetițe din banca a treia începură a plânge. Apoi altele,

rău pe cari le-a lăsat aici pe pământ, din pricina lacrimilor care se varsă pentru ea. Nu numai părinții ei o plâng, nu numai noi tovarășele și tovarășii ei de școală, ci iată și eu, un biet bătrân, lacrimez și-mi simt inima grea pentru plecarea Vironicăi dintre noi. Și eu ar trebui să fiu mai cuminte decât părinții ei și decât voi, pentru că sunt mai bătrân și mai învățat, și am văzut lucruri minunate în viața mea. Dar îndată ce trupul ei de floare se va hodini în pământ, îndată ce părinții ei vor fi pus pomenile, iar voi va trebui să învățați iar, îndată ce vom începe cu toții să ne vedem de lucrurile noastre, așa cum a rânduit Dumnezeu în marea lui înțelepciune, Vironica va zbura prin rai luminoasă, fără nici o grije. Gândul nostru nu va mai ajunge până la ea decât rar, s'o tulbure, și ea va sbura din floare în floare, ca albinele harnice. Numai gândul cu părere de rău tulbură pe cei morți. Dacă ne gândim la ei ca la o amintire, morții se bucură că nu i-am uitat și fac și ei ce pot pentru noi: se roagă Atot puternicului.

Mărunțelu tăcu, își zbici ochii cu o batistă lungă,



și de ici și de colo. Unele suspinau numai și dădeau cu mâna pe la nas. În ochii câtorva copii se iviră lacrimi.

Mărunțelu' ață, clătină din cap, și zise cu glas schimbat:

— Vironica Munteanu ne-a părăsit băeți.

Copiii știa cu toții vestea. Auziră de dimineață clopotul și știură că ea murise, bolnavă nici de-o săptămână. În clasă, înainte de-a intra Mărunțelu, tot despre ea își șoptiră înfricați.

— Locul ei a rămas de-acum pustiu în bancă, măi copii Glasul ei nu-l vom mai auzi aici. Glasul ei frumos, curat și plin de cântec. Nu va mai spune poezii fără de greș.

Vecinele locului pustiu începură să plângă, uitându-se la banca goală.

— A fost școlăriță silitoare și ascultătoare. Și deșteaptă a fost. Voi știți ca și mine. E pagubă că a murit, dar cu rânduiala lui Dumnezeu, omul trebuie să se împace. El e mai cuminte decât lumea întreagă. Și știe ce face!

Paguba e pentru părinții cari au crescut-o pentru noi toți cari am cunoscut-o, pentru lumea asta frumoasă care a pierdut-o. Pentru ea nu e nici o pagubă, a ajuns în raiul desfătării unde merg toți copiii buni și curați harnici și silitori. Poate o mică întristare s'o mai urmărească în drumurile de lumină, din pricina părerilor de

tivită cu galben șters. Un suspin adânc se ridică din clasă. Dascălul se ridică încet după catedră:

— Vom spune cu toții rugăciunile câte le-am învățat pentru școlărița Vironica din clasa a patra, pentru ca Dumnezeu s'o hodinească cu copiii cei buni și cu sfinții lui îngeri.

Fără larmă clasa întreagă se ridică pe dată. Și, cu Mărunțelu în rând, rostiră în cor cu glasuri înlăcimate, rugăciunile învățate.

— Ședeți, „rosti Mărunțelu după ultima cruce. Iată ce trebuie să știți: la înmormântare vom porni cu toții de-aici. Și fetele și băeții vor aduce flori. Cele mai frumoase pe care le aveți în grădină. Cine n'are în straturi, să culegă de pe câmp. Dar până la înmormântare nime nu va merge la casa moartei să o vadă.

Nu-i bine să-i tulbure nime liniștea pe care i-a dat-o Dumnezeu“. După ce se opri puțin întrebă:

— Cari dintre fete i-au fost văruțe?

Vr'o douăzeci de copile au ridicat cu sfială degetul.

— Toate i-ați fost văruțe?

— Toate, domnule?

— Văruțe în toată legea? Ați schimbat colăcelul de grâu curat la Sântoader? V'ați învățat în jurul prunului în grădină?

— Da, domnule!

— Hm! făcu Mărunțelu, incurcat că Vironica avuse atâtea vărufe. Lui îi trebuiau acum odată numai patru.

— Mă bucur că sunteți atâtea. E o dovadă că Vironica a avut prietene dela inimă, că a fost o copilă bună.

Cari v'ați prins, însă mai întâi vărufe cu ea? Cari sunteți cele dintâi cari ați schimbat colăcelul?

Ridicără degetul cu îndrăzneală vre'o zece, altele mai nesigure. Din cele zece se descurcă destul de anevoios care sunt cele patru dintâi. Câteva se supără, crezându-se neîndreptățite.

— Nu aveți pentru ce vă supăra. Vironica nu mai e acum între noi. Cred însă că s'a făcut bine alegerea. Cele patru sunt de-o vârstă cu Vironica și vecine. De bună seamă că vecinele se prind mai întâi vărufe. Cele patru vor duce stând câte două, de laturile sicriului, cele patru ștergere. Dacă ar fi obiceiul să se dea mai multe ștergere, aș pune și eu mai multe, v'aș pune pe toate, pentru că fie care e vrednică. Și acum mai avem nevoie de șase băeți cari să ducă sicriul. Aici voi hotărî eu. Și Mărunțelu' numi patru dintre elevii mai mari.

— Bine am ales?

— Bine, domnule, răspuse clasa.

Mărunțelu' tăcu, își luă capul în palme, și după o vreme rosti:

— Am învățat înainte cu patru ani un cântec de înmormântare, când a murit școlarul Petru a Dinului. Dar dintre băeții de atunci și dintre fete, nu mai văd aici decât șase. Il vom învăța iar, și să dea Dumnezeu să nu trebuiască să-l cântăm decât acum și să-l uităm iar. Luați-vă caetele și scrieți. Dintre cei șase, mai știe vr'unul vorbele cântării?

Nu le mai știa nime.

— Ei bine că le-ați uitat și voi. O să le învățăm cu toții și vorbele și melodia. De altfel veți veni cu caetele la înmormântare. Acum scrieți!

Dascăiu coborî dela catedră, și plimbându-se cu pași inceți pe dinaintea băncilor, începu să dicteze:

Floare-am fost, o florică,
Și m'a chemat Vironică,
N'am ajuns la zece ai
Domnul m'a chemat în rai.

Mărunțelu dicta cu opriri dese. Nu-și mai dădea seama dacă își aduce aminte de versuri știute odată, ori le improviza acum. Vreme de-un ceas se tot plimbă pe dinaintea băncilor. La unele versuri copilele suspinau.

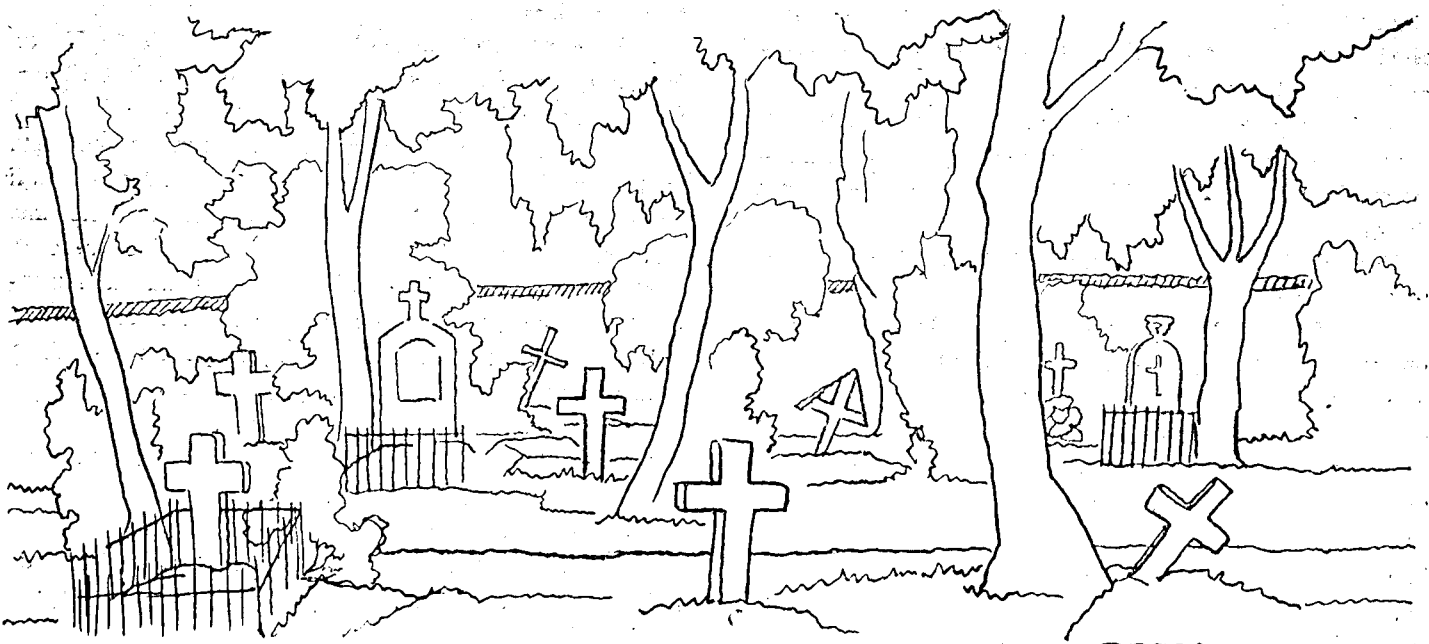
Dar nu mă duc în pământ
Ci mă duc la Domnul sfânt
Intre îngeri, între flori
Cu atâtea dragi surori
Pe pământ ne-am ofilit
Dar în rai am înflorit.

Mărunțelu dictă încă multă vreme. Apoi, ostenit, cu ochii împăiențiți, se urcă la catedră și începu să hordăie pe diferite glasuri până ce-l nimeri pe cel căutat. Până nimeri glasul copiilor, mai trecu o vreme. Apoi se puseră pe lucru, și până la amiază învățară „versul”. Mărunțelu nu era tare la cântec, și felul cum cânta corul copiilor lăsa să se vadă această slăbiciune. Dar nici el, nici școlarii lui nu simțeau greșelile de tonuri. Și când a treia zi, îl cântară în curtea Vironicii, a plâns tot satul.

Vironica se odihnea albă în sicriul mic îmbrăcată cu hainele ei de Duminică, între flori multe și frumoase, și părea că ascultă întins din lumea cealaltă. Cântecul se poticni o singură dată, în plânsul copiilor, când ajunseră la versurile:

Au eșit vărufele
La toate porțile,
Toate școlărițele

D. Arboreanu.



RADIO IN PROVINCIE

Cine și-ar fi închipuit (afară de Edison) c'o să trăiască s'o vadă sau mai bine zis, s'o audă și pe asta : radiofonia ?

Și totuși, în câțiva ani de zile, pe neabăgate de seamă, noua invenție a sunetelor călătorind prin văzduh, până la casa omului, a ajuns la ordinea zilei, s'a banalizat chiar, ca și Greta Garbo, patefonul și balonul cu cârmă.

A ajuns atât de la ordinea zilei, încât a pătruns și în orașelul meu de baștină, izbutind să convingă pe câțiva cetățeni de frunte să-și instaleze, în saloane sau antreuri, aparate de radio. Cel dintâiu care „a făcut ruptura“ a fost domnul Manole Stămbulescu primarul orașului, mare proprietar de moșii și de copii, printre cari duduia Angelica-absolventă a cursului inferior dela Notre-Dame și după aceea „fată de măritat“ la părinți era cea mai frumoasă, cea mai deșteaptă, cea mai „cultă“ și cea mai preferată de părintele său.

Domnul Manole la început s'a lăsat greu :

— Lasă Angelico, fată, că punem și noi radio. Dar nu acuma Oleacă mai t a r z i u. Acuma nu sunt încă perfecționate „bine“ aparatele. Să mai așteptăm. Să nu dăm banii de pomană că e păcat de ei.

— Cât să mai așteptăm, papa dragă ?

— Până s'o inventa ultimul model, tăicuțule. Nu vezi tu ce repede se schimbă ? Să așteptăm pe cel mai bun, pe cel mai sigur.

— Tot așa zicea-i și când am vrut să ne luăm patefon.

— Lasă, tăicuțule să-și pue întâi prefectul. După ce

și-o pune el ne punem și noi. Nu vreau să zică că „trec peste el“. Eu respect disciplina de partid...

Dar duduia Angelica a știut să stăruiască atât de frumos și de convingător, încât domnul Manole a cedat și într'o bună zi a plecat „în interes de serviciu la București“ și s'a întors cu un aparat de radio dintre cele mai perfecționate ale epocii.

Aparatul a fost instalat în salon, la loc de cinste, și chiar de a doua zi vestea s'a răspândit ca fulgerul în tot târgul : „Primarul și-a instalat radio“ !.

Imediat prefectul a căutat prilejul să-l ardă pe domnul Manole și la parada de zece Mai, care a urmat peste câteva zile, în azul tuturor notabilităților, i-a zis jumătate serios, jumătate glumind :

— Ce se mai aude pe la radio, domnule primar, că pe la cafenea se aud multe ?

Domnul Manole n'a răspuns nimic și s'a mulțumit numai să se facă în obraji roșu ca un gogoșar.

Întâmplarea aceasta a fost comentată de îndată, cu lux de amănunte de către gazeta locală a opoziției și n'a lipsit mult ca domnul Manole să se vadă silit să-și demisia din partid. Noroț că prefectul, ca să nu rămâne mai prejos de cât el, și-a instalat și el radio, bine înțeles cu un număr mai mare de lămpi, și în scurt timp și celălalte notabilități ale orașului, comandantul garnizoanei, protopopul și președintele tribunalului, i-au urmat exemplul, punându-și la domiciliu aparatele miraculoase.

Venind pentru o seară în orașul meu și plictisindu-mă de moarte între cofetăria din centru și cinema-ograful unic, am primit cu multă plăcere și chiar cu recunoștință invitația duduiei Angelica care întâlnindu-mă și recunoscându-mă cu surprindere m'a poftit să asist la o „ședință de radio“ acasă la dumneaei.

Când am intrat, la ora convenită, salonul domnului primar era plin de invitați.

Duduia Angelica mi-a eșit surzând în cale, m'a luat de braț și a început să mă plimbe de-alungul salonului ca să mă prezinte. Apoi cerințele politeții fiind satisfăcute, m'a lăsat singur într'un colț.

Neștiind ce să fac, mi-am aprins o țigară și am început să privesc lumea din jur.

Prima observație a fost aceea că și aici în acest salon politico-provincial, predomină elementul tuns. Cu ocazia aceasta mi-a atras atenția silueta indecentă a unei duduiei din „lumea bună“ a orașului (adică cu zestre dela două milioane în sus).

Duduia se refugiase, solitară și afectată, în brațele unui fotoliu. Iși desgolise pulpele până după genunchi și fuma dintr'o țigaretă lungă în chip de șarpe, scoțând fumul pe nări, visătoare, ca un marinăr la pupă.

M'am apropiat curtenitor.

— Vă place să ascultați radio, domnișoară ?

Duduia mi-a aruncat o privire compusă artistic pe sub genele lucrate cu „rimmel“, și mi-a răspuns mușcându-și grațios buzele umede :

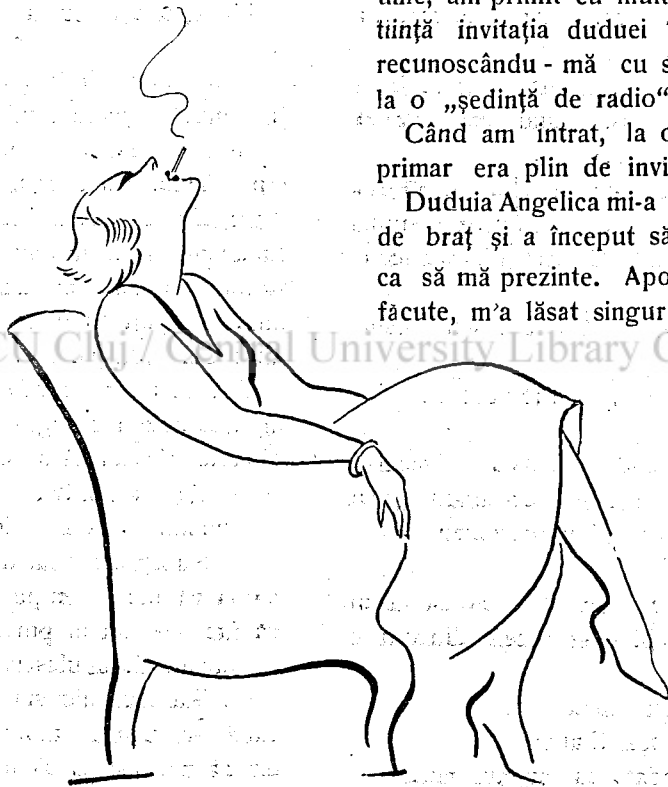
— Enorm. Se petrece admirabil la audiții. Alaltă seară de exemplu a fost audiție la noi și ne-am distrat strașnic.

— Ați avut desigur șansa să prindeți un program interesant ?

— Duduia își schimbă plastic poziția picioarelor și încercă zadarnic să facă un colac de fum.

— Am dansat până la trei dimineața.

— Aaa ! Era un program închinat muzicii de dans ?



— Să spun drept nu știu. Noi am dansat după patefon că e mult mai clar și mai în tact.

— Cum văd eu duduie, mata în materie de radio ești o bună dansatoare?

— Duduia încreți sprâncenele ca Marlene Ditrich și mă privi disprețuitor.

— Dumneata dansezi?

— Nu domnișoară.

— Atunci de aia în materie de dans ești radiolog.

— Nu „radiolog“ dragă „radiograf“ se amestecă în vorbă duduia Angelica care se apropiase de noi. „Radiologii sunt aia cu razele Röntgen“.

Duduia căuta să răspundă ceva «tare» dar se mulțumi numai să se ridice și aruncându-mi o privire superioară să plece legănându-și soldurile înalte, tocmai în celălalt colț al salonului. Plecai și eu căutându-mi altă companie fiindcă duduia Angelica dispăru iarăș de lângă mine la un semn discret al servitoarei. Mă apropiai de un cerc de cucoane „în vârstă“ care mă cunoscuseră pe vremea când eram la doică.

Cucoanele fumau toate și discutau cu aprindere și cu buze tivite, ultimul divorț din oraș. Când mă văzură încetară discuția, ca la o comandă.

— E! începe maică, ori nu „începe“, mi se adresă surzându-mi știrb Madam Carabulescu văduva fostului comandant al pompierilor civili. «Văd că tot hârâe acolo și nu se aude nimic?»

— Până prinde postul, Madam Carabulescu. Astă-seară o să auzim Parisul.

— Trăirăm s'o vedem și p'asta, Carabulescu!

— Păi..

— Zău, ce ți-e soro, și cu Radiumul ăsta? Cancerul îl vindecă, de cântat, cântă și cine știe ce dracu o mai fi făcând fără să știm și noi ăștia din provincie?

— Minunea lui Dumnezeu, soro..

— Ia da-ți-l încolo, frate, de radium? Ce-o să auzim de vă minunați atât? Hai mai bine să trecem dincolo și să facem un pokerăș...

— Nu joc cu tine că nu pui miza.

— Nu ți-e rușine să minți așa, Caliopi.

M'ai prins tu pe mine vreodată că nu pui miza?

— Atunci cine n'o pune, că mereu lipsește miza?

— Ei, cine și cu tine? Carabulescu.

— Vai, mașer, îmi pare rău! E lucru știut că eu înainte să dau cărțile, pui miza ca să nu fie discuție.

— Lăsați-o încurcată, dragă, că trece timpul. Hai să începem, de distracție, la doi lei.

— N'avem al patrulea și cu Popeasca nu joc să mă tai că are noroc. Madam Carabulescu aruncă o privire cercetătoare în jurul salonului și negăsind cecece îi trebuia mă privi dulce:

— Joci poker, maică?

— Joc, madam Carabulescu, cu plăcere...

— Atunci, hai! Dar să nu ne tragi cacialmale de-alea de București...

— Lasă-l, soro, să tragă câte-o vrea. Nu speria băiatul.

— Ne ridicarăm și trecurăm ca niște conspiratori în salonașul de alături. Audiția tocmai începea.

Domnul Manole Stămbulescu cu receptorul în jurul creștetului ca un telegrafist de vapor în naufragiu izbutise după îndelungi hârâeli, să prindă Viena.

— Pas.

— Am «deschis» eu

— Mai încet, frate, că nu mai auzim muzica. Ai prins și tu odată perechi de popi și faci gură de par'că cine știe ce chintă regală dela mână ai avea.

— Cip

— Cirip

— Am dat zece lei ca să plătească toată lumea.

— Ia-i sănătoasă! Ai avut noroc că n'am mascat eu un fante, că dacă mascam fantele prindeam.

— Prindeai pe dracu să te ia. Nu prindeai nimic. De ce n'ai mers ca să prinzi. Ce nu te știu eu pe tine? Totdeauna faci carte când nu mergi. Jocul e «rizic» cucoană. Dă cărțile, maică.

— Ssst! Tăceți, soro, că nu se aude nimic.

Păi dacă ești surdă cum vrei să auzi.

* * *

Când am isprăvit noi „tururile“ la poker, a isprăvit și domnul Manole audiția.

În două ceasuri, concerte, conferințe, opere din Paris, din Milano, din Praga, din Viena, din toate colțurile Europei, se răspândiseră sonor în salon spre marea satisfacție a amfitrionului și a auditorului cufundat în fotolii și tolănit pe canapele. Numai «cucoanele» și cu mine, ocupați cu pokerul nu dăduserăm ascultare minunilor din, haut-parleur.

Deecea cum intrarăm în salon, madam Carabulescu, înghesuindu-și câștigul dela cărți se apropie de domnul Manole desperată și surprinsă:

— Ce s'a isprăvit?

Domnul Manole ridică mâinele spre tavan, blesat.

— S'a isprăvit, madam Carabulescu. Dacă n'ați ascultat ce să vă fac? Imi pare destul de rău dar n'am ce să vă fac. Nu stă în puterea mea.

Madam Carabulescu făcu ochi mici și șireți:

— Păi dacă n'o sta în puterea ta, Manolică mamă, care ești primar, atunci într'a cui dracu să stea? Știu eu că zici așa ca să mă „tachinezi“ pe mine. Hai! Fii băiat gigea și mai pune-l nișel ca să-l auzim și noi.

— Acum nu se mai poate madam Carabulescu, cu toată bunavoința, fiindcă e târziu, e unu noaptea și dela ora asta undele nu mai circulă.

— Dă-le'ncolo că circulă, Manole. N'au ele cu cine să se ciocnească prin aer. Hai, maică, fă-mi mie o plăcere și mai pune-l oleacă. Și dacă vrei să mă dai gata și să mă atingi la coarda simțitoare, pune-l să cânte odată, numai o singură dată „Steluța“. Și madam Carabulescu, cu ochii ridicați spre plafon începu să fredoneze falș, ca o sirenă de vapor eşuat.

„Tu care ești pier-du-hu-hu-tă

În nea-gra veș-ni-ci-i-e

Tudor Mușatescu

VASUL DELA SOISSONS

A. RENNICOV

Traducere din rusește
de ȘT. BALJALARSCHI

Cu toți am învățat la școală despre întâmplarea cu vasul dela Soissons, vă aduceți aminte că după ce regele Francilor, Clovis, învinse pe Romani la Soissons, episcopul orașului Reims ceru învingătorului să-i restituie un vas furat de către un soldat franc din biserică.

Regele Clovis voi să împlinească rugămintea episcopului, însă soldatul refuză să dea vasul înapoi și-l sparge cu lancea. Pentru această faptă fu omorât de însuși regele.

De curând, într'unul din liceele noastre veni un inspector și vizită clasa în timpul lecției de istorie. Strigă pe un elev și-l întrebă:

— Spune-mi, copilul meu: cine a spart vasul de la Soissons?

Băiatul îngălbeni, începu să clipească din ochi, gata să plângă.

— Spun drept, nu l'am spart eu,—răspunse speriat:

Inspectorul se supără. Adresându-se profesorului de istorie, zise indignat:

— Ascultă domnule! Elevul declară că n'a spart el vasul dela Soissons!

— Domnule inspector, — obiectă profesorul cu vocea sinceră. — Il cunosc pe acest băiat. Învață bine, are purtare exemplară, părinții săi sunt oameni cinstiți, respectabili. Garantez că el n'a spart vasul. Vinovatul e altcineva.

Primind acest răspuns, inspectorul, disperat fugi din clasă. Ignoranța profesorului i s'a părut atât de monstruoasă, încât hotărî să se ducă la director.

Gândiți-vă, domnule, — se plânse el în cabinetul

directorului. Întreb pe un elev: cine a spart vasul dela Soissons? Băiatul declară că nu l'a spart el. Mă adresez profesorului, acesta mă asigură că băiatul are dreptate.

— Domnule inspector, — zise gânditor directorul, scoțând bani din portmoneu. Dacă s'a întâmplat așa nenorocire, eu sunt gata să plătesc despăgubirile din banii mei proprii: cred că guvernul va fi mulțumit.

Părăsind liceul cu blesteme și mânie, inspectorul alergă să se plângă la Ministrul instrucțiunii publice. Uitase de elevul cel nenorocit. La urma urmei i se poate erta unui elev. Profesorul deasemenea rămase pe planul al doilea. Un funcționar mic poate să uite câte ceva. Însă șeful liceului, un pedagog experimentat.

— Domnule ministru! — începu inspectorul, sosind la minister. — Închipuiți-vă ce s'a întâmplat... Intru în clasă și întreb pe un elev: cine a spart vasul dela Soissons? Băiatul răspunde că nu l'a spart el. Mă adresez profesorului, acesta ia apărarea puștii... Mă duc la director și-i expun cazul: e

scoate bani ca să plătească lucrul spart.

— Dragul meu! — glăsuî Ministrul, bătându-l prietenește pe umăr. Linștește-te. Eu cunosc personal pe directorul liceului. E un om cum se cade, cinstit, are grijă de averea statului. Crede-mă că dacă el e gata să plătească din banii săi, înseamnă că își dă perfect de bine seama de valoarea obiectului spart.



E P I G R A M E

D-lui LUCIAN COSTIN
colaborator la „Luceafărul“ revistă din Brăila

Costine tu ești ca Atila,
Pe unde treci doar moarte ningi,
Ucis'ai *Ritmuri*, și'n Brăila
Azi vrei *Luceafărul* să'l stingi.



ACELUIAȘI,
fost colaborator la revista dispărută „Ritmuri“

Ai fost d'o mare perfidie
Cu *Ritmuri*. Fonduri îi găseai,
Dar vai în schimb o ucideai
Cu proză și cu poezie!

CINCINAT PAVELESCU

CENTENARUL ÎNVĂȚĂMĂNTULUI LIMBEI FRANCEZE ÎN ȘCOALELE NOASTRE

Introducerea limbei franceze printre obiectele de studiu ale învățământului nostru secundar al cărui centenar l'a sărbătorit Miercurea trecută liceul Sf. Sava e o dată importantă nu numai în istoria învățământului dar și în a culturii noastre.

Ce e drept și înainte de 1831 limba franceză a fost predată în țările române, dar numai pe cale particulară. Preceptori francezi aruncați în Muntenia sau în Moldova de furtuna deslănțuită în patria lor de Marea Revoluție sau împinși până la noi de vicisitudinile războaelor lui Napoleon sau dascăli greci veniți din Fanarul francizat de mult, inițiaseră de mai bine de jumătate de veac pe fiii de boeri în cunoașterea limbei franceze. Dar învățământul dat de acești preceptori francezi din care unii deschid pensioane de băeți și de fete fusese limitat și clientela lor restrânsă.

Prin introducerea limbei franceze în învățământul oficial, ceea-ce se întâmplă în 1831 prin însărcinarea dată lui Vailant de a ține un curs de franceză elevilor colegiului Sf. Sava, cunoașterea limbei franceze se răspândește în cercuri largi în tineretul nostru, iar posibilitatea de a se împărtăși de binefacerile acestei cunoașteri nu mai rămâne apanagiul claselor privilegiate, dar stă la dispoziția și a tinerilor cu mijloace materiale modeste, dar cu dor de învățatură.

Căre erau aceste binefaceri? Să ne gândim, pentru a avea răspunsul la această întrebare, la rolul pe care limba franceză îl

avea încă din secolul al XVIII-lea și pe care l'a păstrat în tot cursul secolului trecut. Limba franceză în tot acest timp a avut caracterul pe care în Evul mediu îl avusese limba latină; a fost o limbă care s'a bucurat de caracterul de universalitate, adică o limbă care permitea persoanelor aparținând națiunilor cele mai diferite și mai depărtate de pe glob să se înțeleagă dacă se aflau unele în prezența altora, să-și comunice ideile și dorințele lor. Acest caracter de universalitate îl datorește limba franceză în parte împrejurărilor politice care au stabilit în oare-care epoci ale timpurilor moderne hegemonia Franței asupra celorlalte state ale Europei, dar îl datorește în mare măsură calităților sale; reflecte în limbă ale trăsăturilor spiritului francez; iubirea

de simplitate, și mai ales de claritate (*ce qui n'est pas clair, n'est pas français*); urmărirea logice în structura frazei și în construcțiile gramaticale, izgonirea vulgarității și a trivialității și alegerea expresiunii elegante. Din cauza acestor însușiri care au adus adoptarea limbei franceze ca limbă universală, mulți savanți și cugetători au recurs la limba franceză pentru a aduce la cunoștința lumii civilizate rezultatele cercetărilor sau ale meditațiilor lor. Limba franceză al cărui studiu se introduce în mod obligator în școlile noastre secundare de la 1831 încolo, oferia astfel tineretului nostru nu numai mijlocul de a-și însuși cultura la care ajunsese Franța, popor fruntaș printre popoarele civilizate, dar de a-și însuși cultura apuseană în toate manifestările ei:

Printre aceste manifestări, una din cele mai însemnate e fără îndoială literatura. Cunoașterea limbei franceze făcu un serviciu imens tineretului nostru căci îi permise să-și desvolte sentimentul său literar. În momentul introducerii limbei franceze în învățământul nostru secundar, adică în 1831, literatura noastră era constituită numai din opera cronicarilor, a istoricilor și a filologilor ardeleni și din câți religioase, care nu pot fi considerate ca opere în care se desvâlue frumosul literar. Li era ura franceză oferia tineretului nostru pe lângă bogata sa comoară de capodopere ale clasicismului, așa de ușor de pătruns și de asimilat, căci exprimă natura omenească generală și univer-



sală, și operele proaspete ale romanticilor ca Lamartine și Victor Hugo, care traduceau aspirațiile noi ale epocii. Dar cu ajutorul limbei franceze tinerii noștri putură cunoaște nu numai capodoperile literaturii franceze dar și ale literaturii universale. Încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, se creaseră la Paris colecțiuni întregi care folosind caracterul de universalitate a limbei franceze daseră în traducere lucrările autorilor englezi sau germani: Shakespeare, Ossian, Goette, Schiller. Prin intermediarul limbei franceze, tineretul nostru putu să guste capodoperile romantismului apusean, pe Byron de exemplu, într'o epocă în care nimeni sau aproape nimeni nu citia englezește la noi, sau pe Thomas Moore, din ale cărui Melodii irlandeze Costache Negruzzi, luându-se

probabil după traducerea D-nei Louise Belloe, a dat imitații cum a dat și din Baladele lui Victor Hugo.

Astfel limba franceză care servi tineretului nostru de chee cu care să deschidă ușa tezaurului științific al culturii europene, îi permise să pătrundă și printre frumusețile literare ale unor națiuni care altfel i-ar fi rămas necunoscute.

În felul acesta literatura română a putut grație răspândirii limbei franceze în tinerețea școlilor noastre

secundare, să se formeze și să se desvolte sub influența nu numai a literaturii franceze dar a literaturii universale.

Iată de ce introducerea în mod oficial a limbei franceze în învățământul nostru secundar înseamnă un moment de cea mai mare importanță în evoluția culturii noastre.

Ch. Drouhet.

C R O N I C A

... iar în acel asfințit aromitor
a tămăioară și-a cembră,
în locul numit și astăzi Vadul
Bourului, pus-au Dragoș, semn
descălecătoare, țespede cu
slovă letinească.

COMAN URICARUL

Când Dragoș-Vodă, fugărind un zimbru
Prin codrii tăi neprihăniți, Moldovă,
A scris a doua letinească s'ovă
Intr'un amurg îmbălsămat cu cimbru,

În munții Gorjului, năvalnic, buciună
Un duce Bassarab și Palatin,
Și'n marea noapte slavă ce-l chema
Tăia cărare verbului latin.

În țara Dunării lui Dobrotici,
Soldați ai Romei vechi, serenissime,
Dormeau în sarcofagii anonime
Subt mătrăgună și salcâmi pitici.

Treziți de marile chemări fraterne
Cei ce durară valul triumfal
Au renviat, în nimb oriental,
Cu fascii și cu aquile eterne.

Legionari cu ritmul suveran
Veniți din Pirinei sau văi lombarde,
Îngemănau trompete și stindarde
În ropot rupt din marșul lui Traian.

Nisipuri albe s'au trezit în trombe
Ducându-i peste Dunăre, în sbor..
Latinul verb rămas'a 'n locul lor
Pe catacombe cu albe colombe.

Potopitor, sburau înspre Carpați,
Carpații frunțile își înclinară
Și s'a legat, din ani întraripați,
O Românie multicentenară!

Victor Sfințiu

SFÂRȘIT DE DRAMA

Cuțitul svărlit de-o mână se'nfige în țărână;
Alătura, omul, în geamăt mai stins și mai stins;
Și-o umbră grăbită să nu mai rămână,
Pașii, prin glod, peste câmp și-a întins.

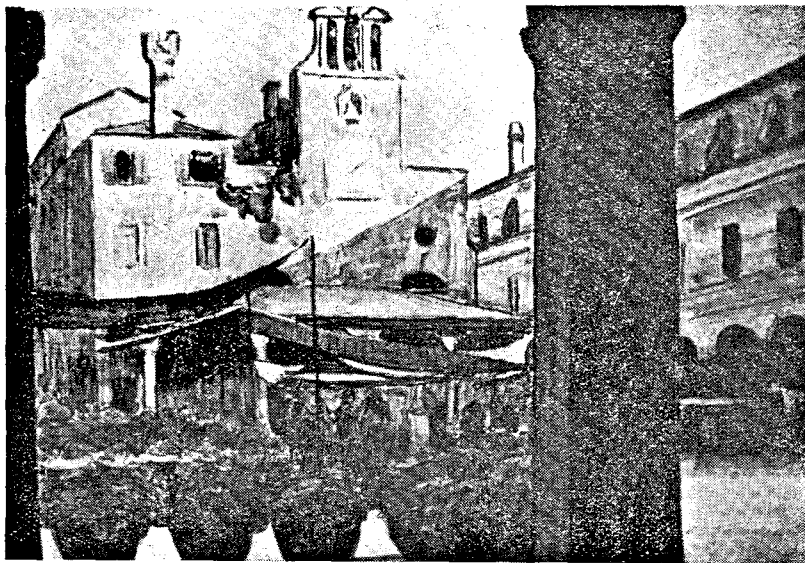
Nu-i nici un drum — și nimeni n'a fost să mai vadă
Lupta încinsă aici între doi;
Râpi năruite stau parcă'ntr'o clipă să cadă
Tot mai adânc pe fundul lor greu de noroi.

Și cum o stea a sclipit cea dintâi, pare-atât
De departe pe cerul mănjit cu'nserare,
Că însuși sclipirea-i coboară urât
Pe cuțit și pe țărână și pe cel care moare !.

G. Talerz



C R O N I C A



O piață în Veneția

Pictură de Rodica Maniu

SOCIETATEA NAȚIUNILOR

Ministerul Instrucțiunii organizează un concurs interșcolar cu un subiect relativ la activitatea Ligei Națiunilor. Ministerul vrea să vadă dacă elevii sau familiarizat cu rostul acestei instituții și simpatizează cu ea. Nu e de ajuns. Liga Națiunilor trebuie să intre în conștiința popoarelor ca o societate de pacificare și ordonare a lumii. Să știe de ea nu numai intelectualul, studentul și elevul, dar și uvrierul din uzină ca și cel ce apasă pe coarnele plugului, ori paște vitele în luminșuri de pădure.

E o datorie pentru orice fără aderentă, să o predice pe toate căile. Broșuri de popularizare, presă, radio și cinematograf.

Bilanțul activității de pace al acestei societăți a popoarelor, trebuie să intre în fie care casă, să ajungă până în traista de pâr a ciobanilor din șesuri ori din munți. O broșură de popularizare ar trebui să fie însăși opera de grijă a Societății Națiunilor. Cartea ar trebui să înceapă cu Wilson, unul din cele mai nobile spirite ale protestantismului, omul care a dorit sincer pacea și care a fost ctitorul religios al acestei instituții de armonie a popoarelor. Cartea ar arăta organizarea, faptele Societății și ar da rânduri sugestive despre toți aceia cari stau în slujba adevărată a popoarelor. Ar fi cea mai educativă carte a vremii.

DOUĂ MONUMENTE

Ziarul „Universul” merită multă cinstire pentru inițiativa pe care a luat-o în urma cuvântului unui înțelept senator și care de mult trebuia să fie a societății organizată, a Statului. Inițiativa ridicării unor monumente celor doi Regi cari și-au cinstit misiunea și-au stat în slujba adevărată a destinului românești.

„Universul” dă o lecție țării care a uitat sufletul, silințele, dramele inferioare, lealitatea și virtutea marilor Regi.

A uita pe Regele Carol și pe Regele Ferdinand înseamnă a uita trecutul apropiat, acțiunile de prestigiu și de slavă, așezarea monarhiei, neatârarea, regalitatea, reformele sociale și toate actele de victorie ale țării, de 60 de ani încoace.

În indiferența de acum, trezirea în popor a figurilor celor doi Suverani trebuie privită ca o adevărată operă educativă.

O EXPOZIȚIE A TEE

Vântul nebuniei suflă peste tot. Bate și peste stăpâna inculturii rusești dar bate și peste marea lumină a Berlinului savant. S'a ținut acolo un congres al tei și s'a deschis o expoziție antireligioasă cu imagini și scrieri insultătoare ale instituțiilor bisericesti. Autoritățile au închis-o și au sigilat-o.

Negatia creștinismului e rătăcirea cea mai tristă. De ea e legată toată indecența și cruzimea veacului, tot desfrâul spiritual și moral al vremii.

O MARE RUSINE

Un intelectual a bătut pe o dascăliță, în clasă, în fața copiilor ei. Pe cine nu l-a strâpuns și nu l-a durut această știre? Este ceva în actul acesta care ne rușinează pe toți, care te face să închizi ochii și să nu-i mai deschizi. A lovi o dascăliță înseamnă a lovi o mucenică, o femeie trudită, care se sfâșie și-și distruge nervii, care se usucă și se ofilește înainte de vreme, care se macină zi de zi, eroic, în cea mai aspră și mai nerăsplătită muncă umană, aceea a instruirii și educației copiilor, — a copiilor ce nu sunt ai tăi.

Este de mirare cum mâna care s'a ridicat asupra necăjitei dascălițe n'a rămas impietrită în aer, așa cum s'a întâmplat cândva în catedrala din Bizanț cu un împărat care a ridicat brațul împotriva unui sfânt.

Ca în romanul lui von Bolanden copiii toți ar trebui să manifeste pentru sfâșietoarea suferință a dascăliței.

O astfel de întâmplare, în Elveția de pildă, ar fi turburat Republica.

EMINESCU

O „viață” a lui, retipărită

Cu ocazia împlinirii a 25 ani dela moartea poetului, Gala Galaction a dat la iveală în 1914 în editura „Flacăra” un volumaș închinat vieții dramatice a celui care a fost Mihail Eminescu.

Volumașul a apărut într-o nouă ediție

în 1924, în biblioteca „Dimineța” iar astăzi se retipărește în altă serie, de către aceeași bibliotecă — ceiace dovedește succesul pe care l-a avut în publicul cititor și rezonanța ca și actualitatea pe care le menține încă vii și adânci, în noi, puternicul poet.

„Viața lui Eminescu” n'are pretenția unei monografii științifice sau a unei artistice romanțări, după cum în ultimele ei ediții autorul n'a ținut de loc seamă de noile achiziții, ceiace e un păcat, fiindcă paginile acestei cărți sânt scrise cu căldura și aurul de penel vrăjitor pe care numai talentul lui Gala Galaction le posedă!

Subliniind însă farmecul volumului, nu va fi fără folos discuția critică a materialului, informațiilor și ideilor.

Galaction împarte viața lui Eminescu în 7 epoci:

I)	Eminescu mic copil	(1850-1858)
II)	„ școlar	(1858-1863)
III)	„ hoinar	(1863-1869)
IV)	„ student	(1869-1874)
V)	„ funcționar	(1874-1876)
VI)	„ ziarist	(1876-1883)
VII)	„ bolnav	(1883-1889)

Împărțirea pare destul de acceptabilă. Folosindu-se mult de amintirile prețioase ale răposatului T. V. Ștefanelli — colegul bucovinean de liceu și facultate al lui Eminescu — și de știrile și bibliografia culese de N. Zaharia și C. Botez — Gala Galaction a reușit în mare parte să închege evolutiv și concret viața sbuciumată a lui Eminescu.

Sânt totuși puncte care cer precizări și o atitudine hotărâtă. De aceia revizuirea cât de cât a ediției dela 1914 era necesară. S'ar fi evitat întâi întâlnirea atât de deasă a atâtor personalități cari au închis ochii și cari sunt scrise: d. Maiorescu, d. Vlașă, d. Ștefanelli, d. Ion Slavici, etc. Dar contribuțiile eminesciene din 1914 până în prezent? Dacă nu de toate ținând seamă de lipsa de pretenție a acestei „vieți” — cel puțin de câteva capitole, era o datorie să se ia notă.

Iarăși interesantă e chestiunea culturii lui Eminescu.

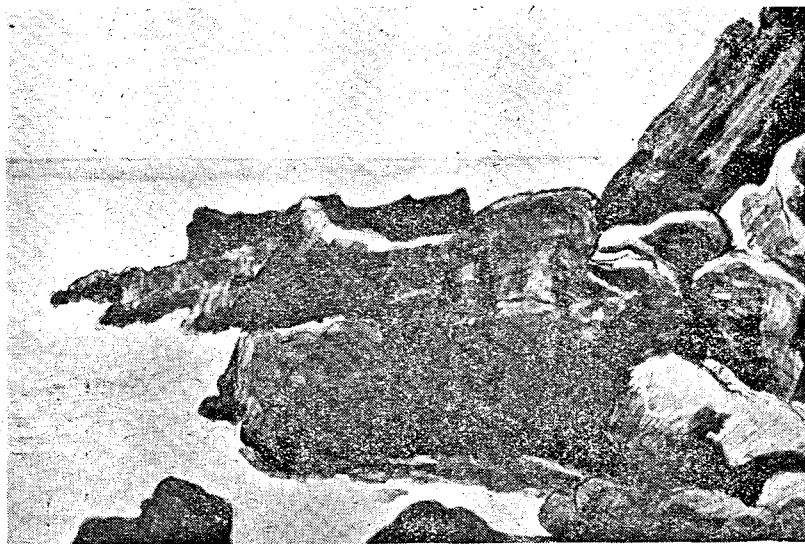
Deși dă o explicație justă Galaction

citează pe Anghel Demetrescu în părerea care circula despre pregătirea intelectuală de „diletant dezordonat” a poetului.

Socotim gratuită și părerea și citarea de mai sus, gândindu-ne la faptul pozitiv că dela Eminescu ne-au rămas numeroase

Galaction scrisă cu pasiune și devoțiune, e bine-venită, în special pentru cei mulți. Și totodată nu putem fi decât de părerea autorului ei, în ce privește marea și adevărata monografie pe care viitorul numai o va închina lui Mihail Eminescu!

Mai întâi, această continuare apropiere nu e, de loc, legitimă. Acești doi mari poeți ai noștri, stau, ca să zicem așa, pe două terenuri poetice deosebite, — așa că apropierea dintre ei nu poate da un rezultat valabil.



Coasta de Argint

Pictură de Rodica Maniu

file traduse din germană, din „Critica rațiunii pure” a lui Kant, — că Eminescu la 26 ani a ținut în Iași acea conferință „Influența austriacă în principatele române” ale cărei idei au inspirat cu câte ceva semănătorismul și poporanismul, — fără să mai pomenim de pregătirea lui filosofică și istorică pentru care avem dovezi opera-i întreagă și mărturiile lui Caragiale, Maiorescu, Iacob Negruzzi, Vlahuță și Ion Slavici, acesta din urmă publicând în „Amintiri” rânduri extrem de interesante despre Eminescu pela vârsta 30—32 ani, când, cu o muncă încăpățanată, începuse să se ocupe chiar cu matematicile superioare. Dar articolele lui, tâlmăcirile și concepția din „Sărmanul Dionis”?

Că n'a fost un „erudit” sau un... exegez — e inutil să analizăm și această puerilitate pe care doar un bun profesor pedant care se respectă — ca Anghel Demetrescu — și-o poate pune ca problemă.

Eminescu a fost înainte de toate și mai presus de toate poet! — cum însuși Galaction o spune vibrant de atâtea ori...

De asemenea autorul trebuia să utilizeze mai accentuat scrisorile Henrietei Eminovici — sora poetului — în care ar fi găsit știri care să pondereze elanul cu care Galaction vrea să așeze într'o lumină prea favorabilă, pe Veronica Micle. Desigur, chestiunea aceasta nu este nici deplin lămurită și este mai ales și destul de delicată. Totuși, tocmai de aceea, materialul cât s'a strâns, trebuie adânc și total cercetat, scrupulos cernut și fin interpretat. Adevărul probabil că e la mijloc.

Cu aceste restricții, cârticica lui Gala

B U S T U L L U I F O C H

Ministrul Republicii Franceze a dăruit muzeului militar al României un bust al lui Foch. Franța însăși așează în casa cu trofee a aliatei sale imaginea unui izbăvitor.

Războiul mondial a fost, reproducând, o splendidă figură a lui Paul Valéry, un duel în fața Universului, cea mai extraordinară luptă a lumii, o luptă unică și aproape simbolică între Germania războiului și Franța umanitară care se sfâșia pentru dreptul popoarelor de a hotări despre soarta lor.

Războaiele și Revoluțiile Franței au fost tragedii jucate în beneficiul omenirii. Franța nu s'a bătut numai pentru ea, ci pentru toți, chiar pentru aceia cu cari se bătea.

Sentimentul patriei s'a împletit în suflul ei, generos și nobil, cu sentimentul umanității.

În războiul care a reparat nedreptăți milenare, Foch a fost un arhanghel.

Victoria noastră a fost legată de triumful genului său.

De aceea, cu emoție primim în muzeul de pietăți istorice al României, bustul marelui triumfător.

REABILITAREA LUI ALEXANDRI

Ca și Regelui Carol, posteritatea i-a rezervat lui Alexandri, o mare nedreptățire.

Alexandri neconținut pus în comparație cu Eminescu, a fost, treptat, acoperit de praful nerecunoștinței urmașilor.

Rămân Amândoi, în detințiv primii noștri mari romantici. Unul de expansiune exterioară, — celălalt de una interioară. Două școli, dacă vreți, dar amândouă mari și bine înfățișate prin cei doi protagoniști.

Cel mult putem spune că unor epoci din dezvoltarea spiritului românesc, le convine mai bine poezia eminesciană de cât cea alexandriană — și că azi, de pildă, spiritul public ar fi favorabil mai mult poeziei lui Eminescu. Aceasta însă nu ne poate împiedica să credem cu tărie, că va veni o altă ipostasă, în care poezia lui Alexandri va fi preferată.

Poezia lui Alexandri este a vremilor de clasică dezvoltare, nu a celor de frământări, cum este cea de astăzi.

Trebuie să nădăjduim că valul echivoc de azi își va decanta cu vremea toate impuritățile pe care le are în suspenzie, — și că însuși fluxul lui neregulat și adeseori absurd, se va transforma într'o alunecare armonioasă pe alvia vremii. Atunci — neîndoelnic — poezia lui Alexandri se va ridica din nou în lumina actualității, într'o bine meritată reabilitare, devenind și rodnic izvor de inspirații pentru poeții acelor zile.

Dar chiar până atunci, Alexandri își are cetitorii și admiratorii lui. Pastelurile lui, de-ar fi singure să rămână, — sau de-ar supraviețui numai „Fântâna Blanduziei” sau „Ovidiu”, — și tot nu s'ar putea vorbi nici măcar de perimarea poeziei alexandriane. Sufletele însetate de frumos și de senin vor găsi oricând ostenire în poezia lui Alexandri, — chiar și pe vremuri cătrănite, ca aceea prin care trecem azi.





Pe gânduri

Pictură de Rodica Maniu

R O D I C A M A N I U

În artă numai acele nume rămân — care au izbutit să desprindă și să dăruiască omenirii un adevăr nou. Pictura noastră contemporană cunoaște prea puține nume în această privință — dar între ele Rodica Maniu e întodeauna evocat — ori de câte ori vrei să pomeniști privilegiile câmpului și munca țărănească. *Spălătorese* — *Culesuri de vie* — *Secerătoare* sânt icoanele câmpului românesc oglindit în măreție și tristețe.

Un desen puternic lipsit însă de ori ce exagerare, o naturalețe ce în siguranța liniilor afirmă cinstea sufletească — și o culoare ce izbutește întodeauna să dea o viziune justă și nici o dată banală.

Un bun simț care nu zăvoarește talentul ci îl intensifică.

Aceasta pentru pictura în ulei — pe care

Rodica Maniu a învățat-o odinioară lângă maestri francezi Lucien Simon, Cottet, Menard.

A expus puțin la saloanele din Paris — și atunci a fost remarcată deosebit de cronicarii artistici — în *Le Temps*.

Ⓜ Dar Rodica Maniu este cel mai bun pictor aquarelist pe care îl are România. Numai câte-va foarte rare aquarele ale lui Luchian ar putea sta alături de paginile pe care le-a zugrăvit cu pensula de apă Rodica Maniu. Însă dacă de la Luchian nu cunoaștem decât câteva aquarele — mai ales naturi moarte — la pictorița Rodica Maniu aquarela stăpânită cu virtuozitate a dăruit acea serie de portrete feminine în care o grație de neimitat și o frăgezime nici când dulceagă caracterizează desăvârșita operă de mare artă.

Avem credința că în orice muzeu — aquarelele semnate Rodica Maniu — ar reprezenta cele mai de seamă creațiuni ale artei contemporane. Fie că sânt portrete de o gingașe armonie — fie că sânt stânci sălbatice din Coasta de argint, sau neuitate vederi din Italia — aceste aquarele își au o trăinicie meritată — și nu ne îndoim că faima lor va merge crescând.

De ce oare nu organizează Rodica Maniu o expoziție de aquarele în străinătate? Ar fi un mare succes românesc.

Zaharia Stancu





DESEN

RODICA MANIU

T E A T R U

PROFESORUL DE ENGLEZA

Comedie în 3 acte de Regis Gignoux
(la teatrul Ventura)

Vă place Shakespeare?

Ați dori să știți, cum poate fi folositor în rezolvirea unui conflict banal? Atunci duceți-vă să vedeți piesa d-lui Gignoux. Trebuie însă să fiți preveniți, dacă aveți un cult special pentru acela, care a îmbogățit lumea cu atâția eroi, ziși și shakespeare-iani și mulțumiți vă cu cele ce vi se povestesc despre domnul «profesor de engleză».

D. Gignoux e cult și are fantazie. Cu aceste calități d-sa a reușit să demonstreze două lucruri: că servit chiar în parodie, Shakespeare interesează mai mult de cât mulți dintre autorii contemporani și că o comedie în care eroul principal îl fac cita-

tele din Shakespeare, poate fi luată în serios.

Fără aceste «calități», opera d-lui Gignoux n'ar fi decât un număr din nesfârșita serie a pieselor «bulevardiere» (termenul nu e atât de pejorativ fiindcă multe din aceste piese sunt foarte amuzante, ceea ce nu-i puțin lucru) de care, atunci când ai părăsit teatrul n'ai altă amintire de cât.. programul din buzunar.

Dacă ar fi să povestim subiectul piesei, n'am face decât să dovedim cele spuse mai sus, ceea ce ar fi banal și de prisos.

Un cronicar trebuie crezut pe cuvânt. Altfel, ar fi silit să vă vorbească de aventura profesorului de engleză Valfine (care nu-i prea profesor și nici englezește nu prea știe) un pasionat admirator al lui Shakespeare (de unde i se trage și porecla de profesor de engleză), care vrea să convingă și pe spectatori că tot ce se poate întâmpla cuiva în viață, a fost prevăzut și soluționat

de Villy. Cu o singură excepție: cazul profesorului Valfine, însurat cu o tânără ambițioasă care vrea să-l facă celebru și bogat, cu riscul încornorării.

Acest caz este piesa d-lui Gignoux, care are un mare noroc: interpreții.

D. Iancovescu, în rolul profesorului Valfine, inutil să-l mai laudăm.

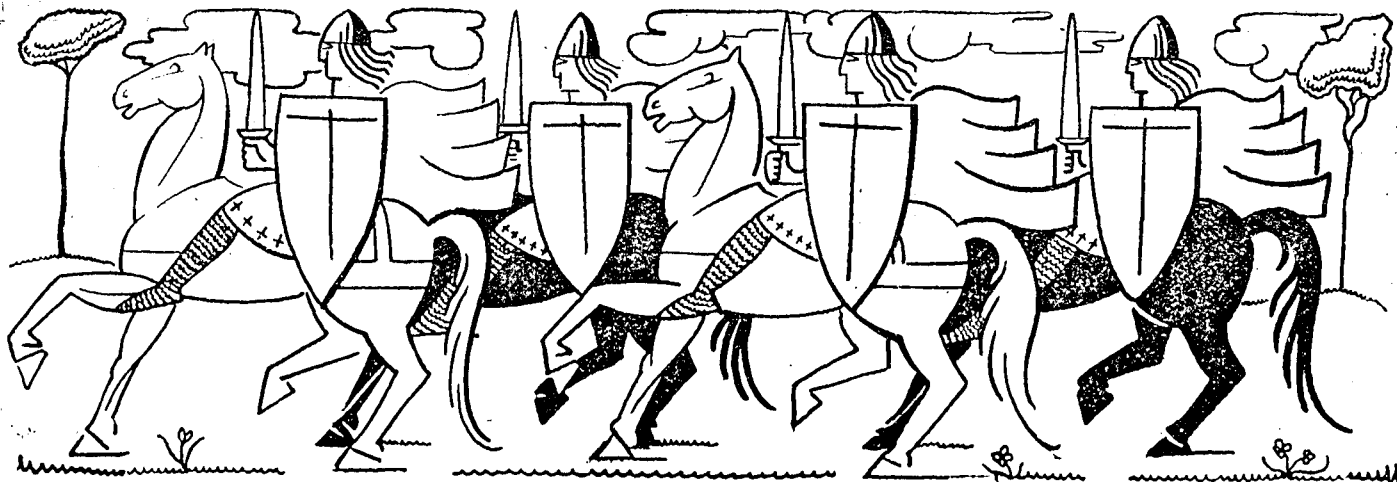
D-na Maria Mohor, soția d-lui profesor mai bine ca oricând.

D. Timică, un bogătaş cu succes.

D-ra Deculescu, tânără amuzantă, care place.

D. Danielescu îi declară iubire cu talent. Și apoi, d-na Fulda, d. Gh. Chamel și tânărul Scărlătescu, în continuu progres.

B. Lecropide



V I T R I N A

CĂRȚI VECHE DESPRE ȚARA NOASTRĂ

Philippe Camerarius, născut la 1537, era fiul lui *Ioachim Camerarius*, consilier la Nürnberg, scorbător al erudiției vechi, favoritul lui *Carol Quintul*, numit pentru demnitățile ce le a ocupat pe lângă împărat, *Camerarius*, nume ce s'a transmis întregii descendențe.

Philippe, scriitor cu o vastă cultură umanistă, a scris curioase meditațiuni istorice pe care le a intitulat: „*Horarum subcesivarum centuriarum III*” operă vastă de erudițiune istorică, literară și metafizică, asemănătoare cu „*Essai-urile*” celebrului moralist francez *Michel Montaigne*, contemporanul lui *Camerarius*. *Simon Goulart*, ministrul francez, la Geneva, el însuși scriitor bine cunoscut, a tradus aceste meditațiuni în limba franceză, intitulându-le: „*Les meditations historiques de Philippe Camerarius, comprises en deux volumes, qui contiennent deux cents chapitres*”. Este un volum mare în 8^o, apărut în 1603, la Lyon, în editura lui *Antoine de Harsy* conținând două tomuri. Este o rară pe care a cunoscut-o, cel dintâi *Hasdeu*, folosind-o în frumoasa sa lucrare asupra lui *Ioan Vodă cel Cumplit*.

Opera lui *Camerarius*, scrisă în gustul epocii sale, cuprinde o mare varietate de chestiuni; astfel găsim considerațiuni istorice sau filosofice denotând o vastă cultură pozitivă, alături de preocupări bizare, cum ar fi de pildă, problema șerpilor ce se nasc din măduva omului, aceia a diavolilor și a înșelăciunilor lor, despre licantropi sau oamenii lupi și alte năzdrăvăanii care ne fac să surâdem, astăzi, dar care preocupă în cel mai înalt grad, lumea cultă a secolului XVI lea.

Camerarius atinge, bine înțeles, și marea chestiune a turcilor, înfricoșătoarea problemă care agita lumea contemporană. Într'un capitol, enumerând defectele acestui popor, se oprește asupra disprețului cu care turcii obișnuiesc să umilească chiar pe supușii și tributarii lor cum erau voievozii Transilvaniei, Moldovei ei Valahiei, care snt obligați să se prosternă cu capul descoperit, în fața demnitarilor turci chiar mai puțin însemnați.

Într'un alt capitol, vorbind despre lacrimi și despre împrejurările în care omul le varsă, amintește astfel de *Ioan Vodă cel Cumplit*:

„Lacrimi de bucurie, șiroaie întregi au

LES MEDITATIONS HISTORIQUES

De M. PHILIPPE CAMERARIUS Docteur Jurisconsulte, & Conseiller au Senat de Nuremberg, ville Imperiale.

Comprimés en deux volumes, qui contiennent deux cents chapitres, réduits en dix liures & nouvellement tournés de Latin en François par S. G. S.

PREMIER VOLUME,

Le contenu duquel se void apres la Préface.

*Qui meste le plaisir avec l'oulté,
Des sinceres lecteurs louange a merité.*



A LYON
POUR ANTHOINE DE HARSY,

clo. 150111.

Avec Privilège du Roy.

cnrs din ochii lui *Iuonia*, sau *Ioan voevodul Valahiei*, când a eșit în întâmpinarea cazacilor și ostașilor polonezi ce veneau în ajutorul său. Spunându-le două, trei cuvinte, bucuria ce-l cuprinsese, întretăiată de suspine, i-a făcut să-i curgă un torent de lacrimi și a fost pricina de n'a mai putut vorbi mai mult: luând pe căpeteniile soldaților de mâini, a făcut semn celorlalți să-i urmeze în corturile sale.—Sunt și altfel de lacrimi, spune mai departe *Camerarius*, pricinuite de mânie sau dor de răzbunare. Lacrimi de acestea a vărsat *Mahomet*, sultanul turcilor, când i se aduse vestea morții marelui erou *Ioan Corvin*, moldoveanul, tatăl lui *Matias*, regele Ungariei. Se zice că, fiindu-și ochii în pământ și începând să plângă, a spus că, de când

e lumea, niciodată un principe n'a plâns lacrimi mai amare ca dânsul, lipsit cum era de puțința de a se răzbuna de marea umilință ce i-o făcuse *Ioan*, câștigându-i atâtea bătălii”.

Pomenind, într'un capitol întreg, despre câțiva trădători celebri, din vechime și din timpuri mai recente, autorul nostru se oprește și asupra părcălabului *Jeremia Golia*, trădătorul: „Nu e mult de când *Jeremia Zarnawiecki*, guvernatorul cetății *Chomik* (*Hotin*) din *Valachia*, își primi prețul trădării sale, împreună cu aderenții săi. *Voievodul Iuonia*, care luptase vitejește și învinsese pe turci, a trimis pe acest guvernator cu treisprezece mii de oameni aleși, să împiedice trecerea *Dunărei* de către armatele turcești.

Nenorocitul, ademenit cu făgădueli și daruri, lăsa să treacă puternicele armate turcești, fără știrea voevodului, poruncind ostașilor săi, ca la începerea luptei să aplece stindardele, să ridice căciulile în vârful sulitelor și săbiilor și să-și plece capetele în semn de predare; oastea turcească, obținând ceea ce dărise, trecu *Dunărea*, fără ca *Iuonia* să prindă de veste. Turcii puseră în fruntea trupelor pe acești trădători și dacă vreunul ar fi șovăit, era tăiat pe loc în bucăți. *Iuonia* aproape că nu avu vreme să-și întocmească de luptă ostirea, mult mai puțin numeroasă ca a păgânilor; înțelegând într'un târziu trădarea acestor ticăloși, plin de mânie, își îndreptă toaie tunurile asupra lor. Astfel fură uciși mișeei, parte de focul năpraznic al tunurilor parte de căre turcii ce veneau din spate. Călcând

peste trupurile lor sfârticate și copleşind pe valahi cu numărul lor, turcii reușiră să câștige izbânda”.

Meditațiunile istorice ale lui *Camerarius* mai conțin diferite alte pasagii, în care, reproducând sau citând numai pe autorii contemporani pomenește și de poporul nostru față de care, ne având de unde să-l cunoască, mai deaproape, nu are nici o părere proprie.

A. Pomesu Gilley

C A R T I Ș I R E V I S T E

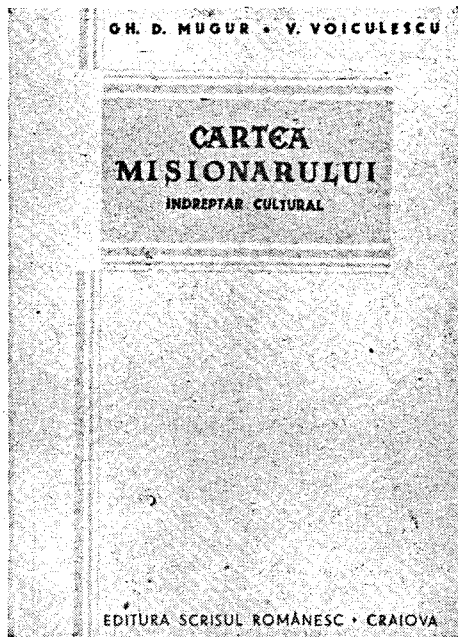
Cartea Misionarului. — Ce poate fi acest volum, care are coperta în steag albastru al cruciatelor iubirii? L-a scris un medic poet și un om de școală care a trecut peste zidurile ei, întâlniți de-atâtea ori alături, în scara timpurilor pe câte un drum de margine. E un îndreptar cultural semnat de V. Voiculescu și Gh. D. Mugur. Domeniul lui e sufletul, mai bogat decât orice mapamond. Cartea rămâne o pildă de gândire și de execuție grafică. Ea desvăluie o concepție și privește mai cu seamă spre sate sau spre acea periferie a orașelor care s'a păstrat rurală. Plutește peste rânduri credința că țaranul e reazămul și isvorul de înprospătare, iar sănătatea și cultura lui cea d'întâi grijă, pentru că din ele, și numai din ele, se vor înălța ca o emanație sănătatea și cultura restului țării, a orașelor bolnave și înstrăinate. Agenții cei mai de seamă, de apărare și îndrumare, confundați aproape într'o singură putere nu pot fi decât învățătorul, preotul și medicul. Din colaborarea lor, ceea ce ar putea să pară deosebit ca punct de plecare sau contradictoriu ca ideologie, ajunge la unitate, care ar fi omul satelor întreg și echilibrat.

Acest om stă ca o țintă de urmărit în fundul fiecărei pagini a «Cărții misionarului». De n'ar fi decât această ținare în vedere și menirea cărții ar fi împlinită.

Sunt în ea nesfârșite lămuriri de tot felul.

Problema culturală dela noi se luminează, mai bine, decât de-adeptul, prin tot ceea ce trebuie să știe deslegătorul ei. E o carte de tehnică la îndemâna tuturilor. Vine la vreme.

Fântâna Darurilor. — An. III, Nr. 2. Urmărindu-și ținta propusă de la început,



această revistă a intrat în al treilea an de existență, aducând cu fiecare număr al ei, un material de o deosebită varietate și bogăție.

Trăim, fără îndoială, o renaștere creștină. Stând la confluența dintre marea expansiune creștină a Apusului și cruda încercare apocaliptică din lumea sovietică, ortodoxia noastră își verifică și ea puterile. Zi de zi, s'au ivit, fâgăduitoare, focarele de radiațiune creștină, adevărate vetre spi-

rituale, la focul cărora au venit să-și încălzească inima mii de credincioși dornici de o viață sufletească mai înaltă. Cu toate aparențele contrarii, ortodoxia noastră a intrat într'o fecundă efervescentă, necunoscută de ea în ultima jumătate de veac: Bucureștiul, în special, cunoaște o rumoare creștină de-o putere cuceritoare. Mulți sunt preoții care, în jurul bisericii unde păstoresc, au întemeiat o viață de-o vibrare creștină emoționantă. Chipul, viața și divinitatea Mântuitorului sunt readuse în lumina actualității cu o tot mai vajnică putere de expansiune sufletească, care răspunde cu demnitate și cuviință, imundului val de ticăloasă stricăciune. La vremuri stricate, — credință puternică. — aceasta pare a fi lozincă vremii pe care o trăim. Și ce mângâiere mai mare poate avea un creștin decât aceea de a vedea ridicându-se zorile luminei lui Isus la capătul nopții diabolice prin care trecem?

Această renaștere își are înfățișările ei. Cuvântul celor ce cred că singur Isus ne va scăpa din gheena ticăloșiei de azi, capătă o tot mai mare consistență. Printre revistele care cuprind acest cuvânt, «Fântâna Darurilor» stă cu smerenie, dar cu putere, ca o mărturisitoare a vremii.

La fețele bisericesti care activează la ea, s'au adăugat și câțiva laici, care nu pregetă să-și dea jertfa lor, pentru izbânda Mântuitorului.

Revista este scrisă mai cu osebire pentru intelectualitatea românească, în mijlocul căreia puterile lui Satan, ades fac cele mai cumplite ravagii.

Atragem băgarea de seamă a cetitorilor noștri asupra acestei reviste, — cetirea căreia le va fi de mult folos sufletesc.

Redacția și administrația ei se află în București, str. Roșca Nr. 1 bis. E. B.

INFLORIRE SAU DECADENȚĂ?

Răspunsurile cititorilor noștri

La cea din urmă întrebare pe care am pus-o cetitorilor noștri: dacă vremea pe care o trăim duce la o epocă de înflorire sau la una de decadență, — am primit foarte multe răspunsuri, din care, publicăm pe cele mai reprezentative.

Remus Scarlat: Agravarea crizei economice mondiale, înmulțirea șomerilor și a comuniștilor mă face să cred că vremea noastră merge cu pași repezi spre decadență.

S. Crăciunescu-student: Mergem spre o complectă decadență morală, dar la un apogeu de înflorire științifică și intelectuală.

Florette D. C. studentă: Epoca următoare celei pe care o trăim va fi complect lipsită de ideea de morală, dar totodată se va ilustra prin știință, care-și va atinge apogeul.

D. Starosciuc, învățător: Stadiile epocilor sunt asemănătoare cu anotimpurile. Vremea noastră este un sfârșit de toamnă al modernismului. După iarna grea, va veni primăvara epocii de înflorire.

M. Bel. Ţicu-student: Cu civilizația, mergem, firește, spre înflorire; din punct de vedere moral-religios, spre scepticism și decadență.

G. Cercel, Spre înflorire din punct de vedere cultural, și spre degenerare din punct de vedere fizic.

Em. Nedeleșcu: Epoca de înflorire pe care o visăm va sta tot departe de noi, câtă vreme se menține depravarea, ură și lingușirea. Parcurgem, de bună voie, drumul cercului vișios.

G. Corniș - Pop, învățător: Vom merge spre înflorire dacă spiritul omului se va elibera din cătușele nevoilor materiale, conservându-se, liber, vieții interioare.

St. Crăciunoiu Vremea pe care o trăim, în care științele pozitive și descoperirile ridică „civilizația” spre culme și smulge pe omul mașină din ori ce preocupare afectivă, ne duce spre decadență, ca după aceea „civilizația” împletită cu „cultură” să se ridice la cea mai înfloritoare epocă.

Ionel Giurgea: Lipsa de morală, cât și de disciplină, ne duce la ruină.

Al. Ispas: Dacă politicianismul va dăinui în aceleași proporții de azi, mergem spre decadență.

Savu Avramescu: Vremea pe care o trăim duce la o epocă de înflorire, cu condiția să punem la temelie altruismul și pacea între oameni.

V. Iftode: Vremea de azi e un timp de odihnă și gândire ce-și caută drumuri noi — și totodată e o acumulare de energii a spiritului, care se va înălța izbucnind ca un flux.

Paul Drăghicescu-in-ziner: Constituția popoarelor este, azi, mai trează și mai aptă în a-și însuși marile idei inovatoare în politică și organizare socială; — cultura pătrunde tot mai adânc în masele popoarelor; — știința merge cu pași uimitori spre invenții și realizări tot mai folositoare, — iar peste tot plutește binefăcător, un suflu de pace universală.

Credem că nu va scăpa nici unui cetitor al revistei noastre, însemnătatea acestor răspunsuri, care, închid în sine, suculent material de cugetare actuală.

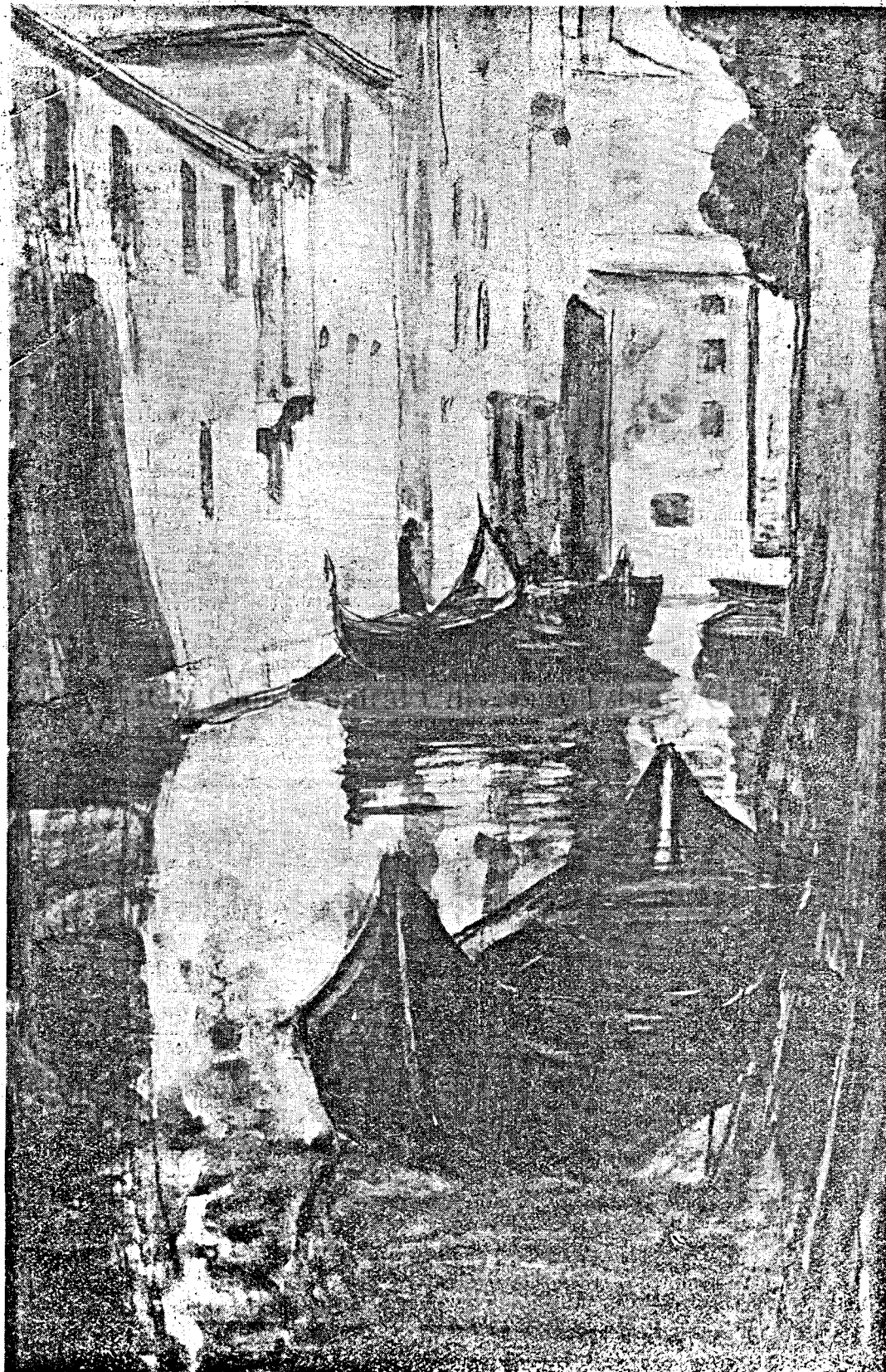
Asupra învățămintelor ce se desprind ne propunem a reveni cu observații.

„DUMINICA UNIVERSULUI”

apare sub îngrădirea d-lor:

Al. Lascarov-Moldovanu,
Gh. D. Mugur, Al. P. Necșești și
V. Voiculescu.

V E N E T I A



Pictură de Rodica Manlu

In faptul cald al scriii, când piețele deșarte
Răsuflă ușurate de sgomotul mulțimii,
Porumbeii doar mai tac albastrul înălțimii...
Cetatea doarme încă și apele par moarte.

Pe Molo nimeni, nimeni... Palatele se pleacă
Pustii, bătrâne, triste, cu roșu viu spoite
Ca niște curtezane de vremuri năruite
Ce'n dresuri și podoabe ruina își îneca.

V. V.